

VCP-reactie op internetconsultatie Wetsvoorstel en AMvB Waardeoverdracht klein pensioen

De VCP maakt graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op de internetconsultatie betreffende het conceptwetsvoorstel automatische waardeoverdracht kleine pensioenen.

De VCP is van opvatting dat pensioen uitgesteld loon is ten behoeve van de oudedagsvoorziening na de werkzame periode. De VCP is hierom zeer kritisch op de mogelijkheid tot afkoop, die sinds 2007 met de totstandkoming van de Pensioenwet mogelijk is gemaakt met als doel om de administratieve lasten te beperken. Dit niet alleen omdat dit ertoe kan leiden dat mensen met veel korte dienstverbanden derhalve niet toekomen aan het opbouwen van een oudedagsvoorziening doordat de pensioenopbouw wordt afgekocht. Maar juist omdat de VCP van opvatting is dat alle werkenden een gedegen pensioen moeten (kunnen) opbouwen. Door de flexibilisering op de arbeidsmarkt is het in het belang van de deelnemer en hierom steeds belangrijker dat pensioenaanspraken hun pensioenbestemming behouden en bereiken. De VCP onderschrijft daarom de geest van dit wetsvoorstel, waarbij pensioen niet meer wordt afgekocht, maar automatisch wordt overgedragen, dan ook van harte. Wel gebruikt zij deze consultatiemogelijkheid om nog enkele aandachtspunten en voorstellen naar voren te brengen.

Ook oude gevallen bij instemming verstrekkende en ontvangende pensioenuitvoerder

De VCP pleit er voor ook oude, kleine pensioenaanspraken automatisch over te laten dragen, indien zowel de verstrekkende als de ontvangende pensioenuitvoerder op vrijwillige basis hierover afspraken met elkaar hebben gemaakt. Er zijn immers heel veel kleine slapersrechten die anders buiten dit 'vrijwillige' automatische circuit zouden vallen en derhalve nog steeds hoge kosten met zich zullen meebrengen. De VCP vindt het wachten hiermee tot de evaluatie pas over drie jaar een gemiste kans.

Vervallen van zeer kleine pensioenen

In het wetsvoorstel wordt voorgesteld omwille van de hoge administratie- en uitvoeringskosten om zeer kleine pensioenen te laten vervallen (uitkering kleiner dan 2 euro bruto per jaar). De VCP heeft begrip voor dit voorstel omdat het voordeel van de individuele deelnemer (0,17 cent per maand) niet opweegt tegen de nadelen voor het collectief, die optreden om deze 0,17 cent te kunnen administreren en uitkeren. De VCP is wel van mening dat het laten vervallen in de ogen van de betrokken deelnemer onrechtvaardig kan lijken en pleit er daarom voor om jegens deze deelnemers de kosten van het afkopen van een dergelijk klein pensioen expliciet te maken. Dit kan bijvoorbeeld op de website van de pensioenuitvoerder. Daarnaast is de VCP van mening dat alle pensioenuitvoerders verantwoording dienen af te leggen over dit vrij te vallen pensioenvermogen. Dit in het bijzonder als het een verzekeraar betreft. De VCP pleit ervoor dat een pensioenuitvoerder in het jaarverslag opneemt hoeveel vermogen er per jaar is vrijgevallen, welke kostenbesparingen zijn behaald en op welke wijze dit vermogen ten goede is gekomen aan het collectief van de deelnemers. Bij pensioenfondsen dient volgens de VCP dit vermogen en de kostenbesparing komen te vervallen aan het collectief van de deelnemers, ter versterking van de financiële positie van het fonds. Bij verzekeraars dient dit vermogen en de daarmee behaalde kostenbesparingen ook vrij te vallen aan het collectief van de overige deelnemers van de pensioenregeling en dient dit zich niet te vertalen in voordelen voor de werkgever. Bij individuele polissen zal dit lastig zijn. De VCP pleit ervoor bij deze polissen de vrijgevallen waarde te besteden aan een goed doel dan wel voor deze polissen er toch voor te kiezen deze ten goede te laten komen aan deze deelnemer. Het is immers pensioenvermogen afkomstig van de (ex-) deelnemer.

Individueel bezwaarrecht bij een collectieve waardeoverdracht

Naast de automatische waardeoverdracht wordt geregeld dat het individuele bezwaarrecht kan komen te vervallen bij een aanpassing van de fiscale pensioenrichtleeftijd.

De VCP is van mening dat het besluit om de fiscale pensioenrichtleeftijd aan te passen en te harmoniseren, zonder individueel bezwaarrecht, dient te liggen bij de sociale partners in gezamenlijkheid. De VCP is er niet op tegen om deze mogelijkheid wettelijk te faciliteren, omdat zij de voordelen voor het collectief ziet van het harmoniseren. Zo komt de pensioenuitkering niet meer automatisch tot stand bij mensen die arbeidsongeschikt of werkloos zijn op een eerdere leeftijd dan de AOW-gerechtigde leeftijd. Hierdoor worden zij niet automatisch gedwongen door een uitkeringsinstantie of gemeente om hun uitkering ter overbrugging van een AOW-pensioengat door de verschillende pensioenrichtleeftijden (eerder dan de AOW-gerechtigde leeftijd) tot uitkering te laten komen.

Naast de voordelen voorziet de VCP, in het bijzonder voor mensen die dicht op hun pensioengerechtigde leeftijd zitten, ook 'mogelijke' nadelen aan het harmoniseren van de pensioenrichtleeftijden (zie hieronder). De VCP wil daarom, ter bescherming van de deelnemers, hieraan enkele randvoorwaarden verbinden. Deze zijn:

- Het voordeel van in termen van kostenefficiëntie dient te allen tijde ten goede te komen aan het collectief van de deelnemers van de desbetreffende pensioenregeling;
- Herberekening dient actuariael neutraal te zijn en er mogen geen selectierisico's door verschillende (vervroegings)factoren optreden;
- Voor deelnemers die dicht tegen hun pensioenleeftijd aanzitten (tot 5 jaar voor de AOW-gerechtigde leeftijd), stelt de VCP een transitiemaatregel voor, om hen te ontlasten bij mogelijke nadelige effecten als gevolg van deze harmonisering. Hierbij dienen de vervroegingsfactoren drie of vijf jaar vast te worden gezet, zodat vervroegen geen neerwaartse gevolgen kan hebben bij bijvoorbeeld een 'forse' rentestijging;
- Er dient onderscheid te worden gemaakt tussen pensioenfondsen en verzekeraars, waarbij er geen sprake mag zijn van contractbreuk.

Bij de VCP leven er zorgen over het laten vervallen van het individuele bezwaarrecht, daar de verhoging van de pensioenrichtleeftijd in individuele gevallen 'mogelijk' kan leiden tot een neerwaartse aanpassing van de individuele pensioenaanspraken, bij individuele vervroeging (het zogenoemde snijverlies). Het actuariael neutraal herrekenen kan hierbij volgens de VCP wel leiden tot een op voorhand te verwachten (nadelige) aantasting van de aanspraken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een rentestijging (negatief) of een forse verandering van de levensverwachting. Gezien de (bijzonder) lage rente is dit niet ondenkbaar. De VCP is dan ook van mening dat er goed gecommuniceerd moet worden over de voor- en nadelen van de omzetting voor individuele deelnemers van de pensioenrichtleeftijd naar 68 jaar per 1 januari 2018. Goede waarborgen zijn nodig in het belang van de (individuele) deelnemers, het collectief van deelnemers evenals de pensioenuitvoerders. Duidelijk moet zijn dat het aanpassen in het belang is van het collectief, hoeveel het oplevert en waarom dit belang dient te prevaleren boven het individuele belang. Eventuele juridische risico's dienen derhalve te worden afgedicht, door goed inzichtelijk te maken wat de effecten zijn bij verschillende scenario's. Dit in het bijzonder voor mensen die dicht op hun pensioendatum zitten. Om deze groep tegemoet te komen pleit de VCP voor hen voor de bovenstaande 'tijdelijke' transitiemaatregel. Niemand is erbij gebaat als het aanpassen gaat leiden tot rechtszaken van individuele deelnemers, omdat de effecten (mogelijk) groter zijn dan beoogd. Daarom pleit de VCP voor het vastzetten van de vervroegingsfactoren voor deelnemers die (nu) dicht op hun pensioendatum zitten in ruil voor het laten vervallen van het individuele bezwaarrecht.

Flexibilisering vraagt meer dan alleen een automatische waardeoverdracht

Uit het onderzoek 'Vrijwillige voortzetting pensioenfonds voor zzp'ers' (32043-339) blijkt dat een 'vrijwillige' mogelijkheid om de pensioenregeling bij het pensioenfonds voort te zetten waar de zzp'er voorheen als werknemer deelnemer was, niet werkt. Sinds de toegenomen flexibilisering van de arbeidsmarkt worden steeds minder mensen in staat gesteld om zichzelf tegen arbeidsongeschiktheid te verzekeren en binnen de tweede pijler een solide oudedagsvoorziening op te bouwen. De VCP is van mening dat alle werkenden, dus ook zzp'ers, verplicht een arbeidsongeschiktheidsverzekering dienen af te sluiten en een aanvullend pensioen dienen op te bouwen.

Het afwentelen van de risico's van arbeidsongeschiktheid door niet-verzekerde zzp'ers op de maatschappij (belastingbetaler) is ongewenst en schaadt het vertrouwen in de sociale zekerheid. Flexwerkers (waaronder zzp'ers) werken steeds vaker met een kostprijs voor arbeid die geen rekening houdt met arbeidsongeschiktheid en pensioen. De VCP wil deze groepen, vaak niet vrijwillige flexwerkers, steunen. Dit door een faire prijs voor arbeid te heffen, door verplicht rekening te houden met de opbouw voor aanvullend pensioen en een verzekering voor arbeidsongeschiktheid. Dit kan al dan niet door dit fiscaal te faciliteren door de zelfstandigenaftrek om te buigen voor pensioenopbouw en voor het afdekken van het arbeidsongeschiktheidsrisico of middels een opt-outregeling. Hiermee blijft het uiteindelijk een keuze en geen verplichting.

Vervallen wettelijke wachttijd

Op grond van de Pensioenwet (art. 4 lid 2) mag er nu een wachttijd van twee maanden worden gehanteerd. Dit is de periode waarin de werknemer al wel werkt, maar nog geen pensioen opbouwt. In de toelichting bij het wetsvoorstel valt te lezen dat hier niet of nauwelijks gebruik van wordt gemaakt. De VCP pleit er hierom voor wachttijden te laten vervallen. In het bijzonder de uitzonderlijke wachttijd van 26 weken bij de uitzendsector dient te vervallen daar grote groepen werkenden hierdoor vaak niet eens toekomen aan pensioenopbouw. De VCP is van mening dat werkenden, waaronder juist ook flexwerkers, meteen bij aanvang van het verrichten van arbeid moeten kunnen beginnen met hun pensioenopbouw.

18 januari 2017